

1989

Västkustens strategiska läge undervärderat

I århundraden har Göteborg varit målet för fientliga operationer.

Allt sedan 1925 har dock västkustförsvaret försvagats. På bekostnad av vår trovärdighet, skriver Lennart Wockatz, försvarspolitisk skribent som vill att vi ska försvara oss åt alla håll.

SVERIGE är i dag —vare sig vi vill det eller ej — Nordens ledande stat, i kraft av folkmängd, näringsliv, handel, ekonomi, kultur samt framsteg på skilda områden. Centralmakt i Norden med flygelländerna Finland och Norge på var sida. Finland i 600 år knutet till Sverige, en del av riket. Norge i nära 100 år i personalunion med Sverige.

Tre riken enade

I Kalmarunionen, Margaretas märkliga skapelse, enades Nordens tre riken under dansk ledning i en långvarig, fredlig era. Det svenska försöket att 1948 skapa ett Skandinaviskt försvarsförbund byggde vidare på tanken. Dessemellan Johan Gyllenstierna, Karl XI:s utrikesminister, bortryckt i förtid med planer att skapa en svensk—dansk allians, förhindrande krig mellan arvfienderna.

Karl X Gustavs försök att lägga under sig hela Danmark misslyckades. Sverige nöjde sig inte med Roskildefredens vinster, bröt freden, men räddas av sjömakterna England—Holland. Östersjöutloppen i samma stats ägo, egalt dansk eller svensk, var oacceptabelt. Lösningen blev skilda strandägare vid Sundet och fri passage. Östersjön är än i dag fritt internationellt vatten, inget "mare clausum", som en viss stormakt eftersträvat.

Tidigare hade Danmark hållit Sverige i ett järngrepp. Genom innehav

av Jämtland och Härjedalen hotat landförbindelsen till Finland, Östra rikshalvan samt genom Gotland och Ösel spärrat Östersjön, förbindelsen med Baltikum. Genom innehav av de syd- och västsvenska provinserna hindrat Sverige tillträde till havet, samt kontrollerat samtliga östersjöutlopp.

Danmark tvingades avstå bl a det norska Bohuslän samt alla de tre östdanska provinserna Halland, Skåne, Blekinge m a o nyckellandet Skåne och dess flygelprovinser. Med Halland och Bohuslän i svensk ägo vidgades porten vid Göteborg, andningshälet mot väster, alltsedan 1200-talet. Med Bohuslän i svenska händer försvann hotet mot Göteborg i den vanligaste och farligaste anfallsriktningen – norrifrån. Nyvunna provinser gav skydd åt riket, men krävde försvar. Så föddes flera av våra landskapsregementen, grundades ex Bohusläns regemente (I 17) 1661, för att trygga landskapet, en uppgift fullföljd i mer än 325 år. Slutförd. Varför behövs inte skyddet i fortsättningen?

När Sverige senare miste "utanverken" Finland och Norge och från 1905 blev det ensamma, långsmala landet insåg man det försämrade strategiska läget. En stark flotta och en stark arme blev en nödvändighet. Bodens fästning och de tre pansarskeppen blev symboler för starkt försvar, nationens vilja till uppoffring.

Det neutrala Sverige mötte första världskriget med en stark arme om sammanlagt inte mindre än 45 fredsregementen (därav 26 infanteriregementen och 8 kavalleriregementen). Hotet från både Ryssland, Tyskland och England gick Sverige förbi. Vår neutralitet stödd på ett starkt försvar gav utrikesledningen stöd.

Men så fort världskriget var över förkortade man drastiskt utbildningstiden, fredssignaler trumpetades ut, drömde man om evig fred, rustade regeringen ned 1925 och verkställde, 6 år före Hitlers maktövertagande, den största militära nedskärning ett nordiskt land frivilligt gjort.

Under andra världskriget blev sambandet mellan militär styrka och utrikespolitisk handlingsfrihet uppenbar. Alla eftergifter samlingsregeringen tvingades till, bl a transiteringstrafiken, härrörde ur medvetenhet om brister i landets försvar. Är vi inte i begrepp att återupprepa misstagen från mellankrigsåren, med nedlagt **Text saknas**